

Töötukassa – partner vähenenud töövõimega inimestele

Helle Ruusing

Eesti Töötukassa

meedianõunik

2016. aastal käivitub Eestis töövõimereform, mis muudab senist töövõime hindamist ja toetuste maksmist, ja mis veelgi olulisem – võimaldab vähenenud töövõimega inimestel oma töö- ja igapäevaeluga paremini toime tulla. Reformi tulemusel koonduvad töövõime hindamine, töövõimetoetuse maksmine ja vähenenud töövõimega tööealistele inimestele mõeldud teenused töötukassasse. Alates oktoobrist on meil tööl juhtumikorraldajad, kes on valmis nõustama just vähenenud töövõimega inimesi ehk neid, kellel on puue või püsiv töövõimetus või osaline või puuduv töövõime. Järgmise aasta 1. juulist korraldame töövõime hindamist ja toetuse maksmist. Töötukassasse hindamisele tuleb tänastel töövõimetus pensionäridel pöörduda alles siis, kui hakkab kätte jõudma püsiva töövõimetus otsuses märgitud tähtaeg. Inimesi, kellele on määratud töövõimekaotuse protsent tähtajatult, ümber ei hinnata ja nad saavad edasi töövõimetus pensioni.

Vähenenud töövõimega inimesi toetavad erineval viisil töötukassa, sotsiaalkindlustusamet ja kohalik omavalitsus. On inimesi, kes vajavad tuge kõigilt kolmelt, kuid kindlasti ka neid, kellele piisab üksnes töötukassa teenustest. Töötukassasse pöördumisel vaadatakse koos nõustajaga üle inimese vajadused tööelus püsimiseks või sinna naasmiseks ja tehakse kava, kuidas teda kõige tulemuslikumalt aidata. Kui keegi vajab lisaks tuge ka sotsiaalkindlustusametist või kohalikust omavalitsusest, saab ta sinna pöördumiseks töötukassast asjalikku nõu.

Sobiv teenus vastavalt vajadusele

Loomulikult on tööelus osalemiseks kõige tähtsam inimese enda soov ja tahe. Töö leidmiseks või senise töö säilitamiseks vajalikke teenuseid pakub töötukassa tööotsijatele ja tööandjatele juba täna. Kui inimene on pöördunud töötukassa maakondlikku osakonda, saame välja selgitada, milliseid teenuseid ta vajab, ja kokku leppida nendes osalemine. Näiteks kui on vaja täiendada või omandada erialaoskusi, pakume koolitust või tööpraktikat. Noorte ja pikaajaliste töötute töölevõtmisel maksame vajaduse korral tööandjale palgatoetust ja hüvitame töötaja koolituse kulu. 1. jaanuarist 2016 saame tööandjale hüvitada koolitusega seotud lisakulud, mis on tingitud vähenenud töövõimega töötaja puudest või terviseseisundist. Näiteks kui töötaja vajab koolitusel osalemiseks viipetõlki, saame selle tööandjale hüvitada.

Lisaks saame abistada vähenenud töövõimega inimesi tööintervjuul, anname neile kasutamiseks tööks vajaliku abivahendi või hüvitame tööandjale vähenenud töövõimega töötaja vajaduse järgi kohandatud töökoha kulud. Kui töötaja vajab tööülesannete omandamisel tavapärasest rohkem juhendamist või tuge, hüvitame tööandjale tugiisikuga seotud kulu.

Uuest aastast jaguneb rehabilitatsioon kaheks – sotsiaalseks, mida pakub sotsiaalkindlustusamet, ja tööalaseks, mida pakub töötukassa. Tööalane rehabilitatsioon on mõeldud inimestele, kelle tegutsemine on tervise või puude tõttu takistatud, rehabilitatsioon

õpetab puude või tervisehäirega toime tulema ning aitab kohaneda tööeluga. Abi vajadusest sõltuvalt tegelevad inimesega näiteks tegevusterapeut, füsioterapeut, eripedagoog, logopeed, sotsiaaltöötaja, psühholoog, kogemusnõustaja. Töötukassa nõustajaga koos vaadatakse, mis eesmärgil inimene rehabilitatsiooni vajab, ja seejärel saab ta ise endale teenusepakkuja valida. Töötukassa tasub rehabilitatsiooni eest vajaduse järgi aastas kuni 1800 eurot.

Kui töövõime on vähenenud mõne elumuutva õnnetuse või haiguse tõttu, võib motivatsiooni leidmisel olla abi kogemusnõustamisest. Samasuguse terviseprobleemiga nõustaja aitab leida enesekindlust, et igapäevaeluga toime tulla ja tööle naasta.

Vähenenud töövõimega inimestele, kes kohe ei ole valmis tavalisele töökohale asumata, pakub töötukassa uuest aastast kaitstud töö teenust. Teenuse kestus on kuni 24 kuud, selle jooksul liigutakse sisuliselt töö harjutamisest avatud tööturul töötamise toetamiseni. Kõigepealt hinnatakse, millist tööd inimene teha suudab, õpetatakse ja harjutatakse vajalikke tööoskusi. Seejärel asub inimene tööle kaitstud töö tingimustes, kus ta saab teha jõukohast tööd talle sobivas töökeskkonnas ja tempos koos juhendajaga, ning samal ajal aidatakse tal leida sobivat püsivat töökohta. Töötukassa poolt pakutava kaitstud töö eesmärk on aidata inimeste teenuse lõppedes iseseisvalt töötama.

Jaanuaris 2016 hakkame maksma töölesõidutoetust tervisehäirega inimestele, kes ei saa kasutada tööle sõitmiseks ühistransporti. Toetust makstakse 93 senti kilomeetri kohta, kuid mitte rohkem kui 26 eurot ühe päeva eest ja 300 eurot kuus. Kokku on toetust võimalik saada 12 kuu eest kolme aasta jooksul. Kui aga inimene vajab ühistranspordiga tööle jõudmiseks saatjat, hüvitatakse saatja sõidukulu iga saatjaks oldud päeva eest sõidupiletite alusel, kuid mitte rohkem kui 26 eurot ühe päeva eest.

Oluline on koostöö

Töövõimereformis on oluline roll tööandjatel. Praeguses tööturu olukorras, kus iga kätepaar on oodatud, ei ole põhjust lasta end juhtida eelarvamustest ega hirmudest. Töötame selle nimel, et leida sobivale töökohale sobiv töötaja ja vastupidi. Nõustame tööandjaid, kuidas luua eri puudeliike arvestav töökeskkond, abistame värbamisel ja oleme valmis pakkuma tuge hiljem tekkivate probleemide lahendamisel. Julgustame tööandjaid looma paindlikke ja osaajaga ning kodus töötamise võimalusega töökohti. Töötukassa koostööpartnerite juures töötab mitmeid vähenenud töövõimega inimesi, kelle vajadustest lähtuvalt oleme abistanud tööandjat töökohta ümberkorraldamisel.

Vähenenud töövõimega inimestele mõeldud teenuseid, välja arvatud töövestlusel abistamise ja kaitstud töö teenust, osutame ka töötavatele inimestele, kes vajavad vähenenud töövõime tõttu tuge töökohal püsimiseks. Oma teenuste kujundamisel oleme teinud koostööd vähenenud töövõimega inimeste esindusorganisatsioonidega ja arvestanud nende soovitusi. Meile on oluline meie teenuste kasutajate, nii töötajate, tööotsijate kui ka tööandjate tagasiside, sest seda arvestades saame oma teenuseid vajaduse korral täiendada ja paremaks muuta.